

Obsah

Seznam autorů	17
Úvod k 2., aktualizovanému a přepracovanému vydání	19
1 Vývoj a současnost oboru klinická logopedie	23
1.1 Klinická logopedie – vědní obor i profese (Karel Neubauer)	23
1.2 Historie oboru klinická logopedie od počátku 20. století do současnosti	25
(Karel Neubauer, Zuzana Moškurjáková)	25
1.2.1 Vývoj oboru klinická logopedie a postavení angloamerické logopedie	26
1.2.2 Česká a slovenská klinická logopedie	28
1.2.3 Osobnost československé lingvistiky a klinické logopedie – Josef Liška	35
1.2.4 Klinická logopedie, ideologie a současná inkluzivní pedagogika	36
1.3 Současná terminologická východiska oboru klinická logopedie (Karel Neubauer)	38
1.3.1 Mezioborové pole působnosti oborů a člověk s poruchou řečové komunikace	39
1.3.2 Jazyk, řeč, komunikace – řečová komunikace	40
1.3.3 Poruchy řečové komunikace – etiologické zaměření diferenciálních syndromů	42
1.3.4 Interakce a koexistence příčin poruch řečové komunikace	47
2 Studijní program a profesní příprava v klinické logopedii	50
2.1 Pregraduální vzdělávání (Karel Neubauer, Radek Skarnitzl)	50
2.1.1 Studijní program Logopedie	51
2.1.2 Studijní program Klinická lingvistika a fonetika	52
2.2 Profesní příprava v oboru klinická logopedie	53
(Jaroslava Mrkvičková, Karel Neubauer)	
2.2.1 Odborná a specializovaná způsobilost k výkonu povolání klinického logopeda	54
2.2.2 Vzdělávání pracovníků v oboru klinická logopedie	55
2.2.3 Celoživotní vzdělávání v oboru klinická logopedie	57
2.3 Profesní organizace klinických logopedů (Karel Neubauer, Eva Škodová)	58
2.3.1 Asociace klinických logopedů České republiky	58
2.3.2 Mezinárodní spolupráce AKL ČR	59

2.3.3	<i>Etický kodex AKL ČR</i>	60
-------	----------------------------	----

3 Diagnostika, terapie a prevence poruch komunikace v klinické logopedii

(Karel Neubauer)	62
------------------	----

3.1	Mezinárodní klasifikace MKN a diagnostika v klinické logopedii	62
3.1.1	<i>MKN-10 – oblasti poruch komunikace a srovnávací tabulky</i>	63
3.2	Logopedická diagnostika v klinické praxi – zásady, cíle, provedení	67
3.2.1	<i>Vyšetření klinickým logopedem a jeho cíle</i>	67
3.2.2	<i>Kvalitativní přístup v klinické diagnostice a zapojení diagnostických testových postupů</i>	69
3.3	Zásady diferenciální diagnostiky poruch řečové komunikace	72
3.3.1	<i>Diferenciální diagnostika vývojových poruch řečové komunikace</i>	72
3.3.2	<i>Diferenciální diagnostika získaných poruch komunikace u dospělých osob</i>	73
3.4	Terapie poruch řečové komunikace v klinické praxi	74
3.4.1	<i>Cíle a realistické záměry terapeutického procesu</i>	74
3.4.2	<i>Složky komplexní terapie v klinické logopedii</i>	75
3.4.3	<i>Individuální a skupinová terapie</i>	78
3.5	Pracoviště klinické logopedie a jeho vybavení	79
3.5.1	<i>Ambulantní a lůžková zařízení resortu zdravotnictví</i>	79
3.5.2	<i>Prostorové vybavení, pomůcky pro motivaci, terapii a stimulaci</i>	80
3.5.3	<i>Rozčlenění diagnostických a terapeutických pomůcek</i>	82
3.6	Vývojové hledisko, poradenství a psychoterapeutický přístup v klinické praxi	85
3.6.1	<i>Od dětství po stárnutí – přístup k terapii v klinické praxi</i>	85
3.6.2	<i>Podpůrná zakrývací psychoterapie a skupinová forma terapie</i>	88
3.6.3	<i>Poradenství a psychoterapeutický přístup pro osoby s poruchami komunikace</i>	92
3.7	Prevence v klinické logopedii	95

4 Diagnostika jazykového vývoje a kognitivních funkcí v normě i patologii

4.1	Jazyk jako předmět vývojově orientované logopedické diagnostiky	97
(Gabriela Málková, Alžběta Zemánková)		
4.1.1	<i>Jazyk a řeč</i>	97
4.1.2	<i>Explanativní úroveň popisu ve studiu vývojových poruch jazyka</i>	99
4.1.3	<i>Klinický a psychometrický přístup v diagnostice</i>	101
4.1.4	<i>Význam využití psychometrického přístupu v praxi diagnostiky klinické logopedie</i>	103
4.1.5	<i>Strukturní popis jazykových schopností</i>	107
4.1.6	<i>Přehled nástrojů pro zjišťování informací o vývoji jazykových schopností</i>	109
4.1.7	<i>Zjišťování porozumění a produkce na úrovni jednotlivých oblastí jazykového vývoje</i>	111
4.1.8	<i>Narativní schopnosti a postupy pro zjišťování vzorků spontánního jazyka</i>	119
4.1.9	<i>Kognitivně-jazykové úlohy indikující specifické obtíže</i>	121
4.1.10	<i>Screeningové nástroje a postupy</i>	123
4.2	Gramotnost jako jeden ze stupňů osvojování jazyka	126
(Alžběta Zemánková, Gabriela Málková)		
4.2.1	<i>Etapy ve vývoji gramotnostních dovedností</i>	127
4.2.2	<i>Gramotnost a poruchy jazykových schopností</i>	131

4.3	Poruchy řeči a komunikace z pohledu dětské klinické psychologie	132
	(Dana Krejčířová)	
4.3.1	<i>Opožděný vývoj řeči a vývojová dysfázie</i>	133
4.3.2	<i>Symptomatické (sekundární) poruchy řeči</i>	135
4.3.3	<i>Specifické poruchy vývoje řeči (dysfázie)</i>	136
4.3.4	<i>Typy vývojových poruch řeči</i>	138
4.3.5	<i>Specifická porucha artikulace (dyslalie)</i>	140
4.3.6	<i>Neuropsychologický rozbor výsledků testových metod</i>	141
4.3.7	<i>Psychologické vedení dětí se specifickými vývojovými poruchami řeči</i>	143
5	Mezioborová spolupráce v diagnostice a terapeutickém procesu	147
5.1	Zásadní oblasti mezioborové spolupráce v klinické logopedii (Eva Škodová) . . .	147
5.2	Víceoborový program Foniatrické kliniky VFN a 1. LF UK v Praze	150
	(Miroslava Hrbková)	
5.2.1	<i>Jedinečnost a rozsah víceoborového přístupu</i>	150
5.2.2	<i>Foniatrická péče o pacienty kliniky</i>	158
5.2.3	<i>Specializované činnosti v působnosti oboru foniatrie</i>	164
5.3	Neuropsychologie a klinická logopedie u dospělých osob s poruchami komunikace	167
	(Marek Preiss, Irena Preissová)	
5.3.1	<i>Současná mezioborová východiska</i>	167
5.3.2	<i>Komunikace a profil duševních funkcí v pojetí neuropsychologie</i>	169
5.3.3	<i>Diagnostika, terapie a publikační aktivity</i>	175
6	Fonetický aspekt verbální komunikace (Radek Skarnitzl, Jan Volín)	176
6.1	Úvod	176
6.2	Základní fonetické pohledy na řeč	177
6.3	Mluvní orgány	179
6.3.1	<i>Fonační systém</i>	180
6.3.2	<i>Artikulační systém</i>	187
6.3.3	<i>Závěr</i>	193
6.4	Fonetické metody zkoumání řeči	193
6.4.1	<i>Zkoumání hlasivkové činnosti</i>	193
6.4.2	<i>Zkoumání artikulační činnosti</i>	196
6.4.3	<i>Akustická analýza řeči</i>	199
6.4.4	<i>Závěr</i>	201
6.5	Segmentální jazykový plán češtiny	202
6.5.1	<i>Terminologické uvedení</i>	202
6.5.2	<i>Samohlásky</i>	204
6.5.3	<i>Souhlásky</i>	207
6.6	Suprasegmentální jazykový plán češtiny	212
6.6.1	<i>Přízvuk</i>	212
6.6.2	<i>Melodie řeči</i>	214
6.6.3	<i>Tempo</i>	218
6.6.4	<i>Rytmus</i>	219
6.6.5	<i>Ráz</i>	220

6.7	Psychofonetické a sociofonetické aspekty řečové komunikace	221
6.7.1	<i>Percepce řeči</i>	221
6.7.2	<i>Odras afektivních stavů v řeči</i>	222
6.7.3	<i>Sociální aspekty komunikace</i>	223
6.8	Klinická lingvistika a fonetika	225
7	Neurovývojové poruchy a klinická logopedie (Lenka Pospíšilová)	227
7.1	Koncept neurovývojových poruch	227
7.1.1	<i>Vývoj konceptu NVP</i>	227
7.1.2	<i>Společné znaky NVP</i>	228
7.1.3	<i>Teoretický rámec</i>	230
7.1.4	<i>Klasifikace NVP</i>	231
7.2	Vývojové poruchy řeči nebo jazyka (Lenka Pospíšilová)	269
7.2.1	<i>Vývojová porucha zvuku řeči</i>	269
7.2.2	<i>Vývojová porucha plynulosti řeči</i>	296
7.2.3	<i>Vývojová porucha jazyka</i>	333
8	Neurogeně podmíněné poruchy komunikace a dysfagie (Karel Neubauer)	377
8.1	Neurogení poruchy komunikace a ORF hybnosti u dospělých osob	377
8.1.1	<i>Diferenciálně rozlišitelné syndromy a jejich charakteristiky</i>	377
8.1.2	<i>Frekvence vzniku a etiologie neurogeních poruch komunikace</i>	379
8.1.3	<i>Neurokognitivní sítě CNS a rehabilitace porušených funkcí</i>	382
8.1.4	<i>Diagnostika a terapie neurogeních poruch u dospělých osob v klinické logopedii</i>	387
8.1.5	<i>Terapeutická pomoc v oblasti závažných neurogeních poruch</i>	390
8.1.6	<i>Sociální a psychogenní dimenze neurogeních poruch komunikace</i>	395
8.2	Dysfagie – poruchy polykání a příjmu stravy	397
8.2.1	<i>Terminologie</i>	397
8.2.2	<i>Etiologie a prevalence</i>	399
8.2.3	<i>Symptomatologie</i>	400
8.2.4	<i>Diagnostika</i>	401
8.2.5	<i>Klinicko-logopedická terapie dysfagie</i>	403
8.2.6	<i>Dysfagie a poruchy příjmu stravy u dětí</i>	407
8.2.7	<i>Česká klinická logopedie a terapie dysfagie</i>	413
8.2.8	<i>Prognóza</i>	414
9	Vývoj řeči dítěte a opožděný vývoj řeči	415
9.1	Fylogeneze a ontogeneze řeči, lingvistika a klinická logopedie (Zuzana Moškurjáková, Karel Neubauer, Miroslava Hrbková)	415
9.1.1	<i>K fylogenezi řečové komunikace</i>	415
9.1.2	<i>Raný vývoj řeči dítěte</i>	417
9.1.3	<i>Vývoj řeči dítěte od dvou let a v průběhu předškolního věku</i>	425
9.1.4	<i>Bilingvní prostředí a vývoj řeči dítěte</i>	427
9.2	Vztah neurobiologie a ontogeneze jazyka (Lenka Pospíšilová)	429
9.2.1	<i>Strukturální jazyk a prozódie</i>	429
9.2.2	<i>Pragmatický jazyk</i>	435

9.2.3	<i>Verbální pracovní paměť a diskurz</i>	438
9.3	Vývoj řeči a jazykových schopností u předčasně narozených dětí (Miroslava Hrbková)	439
9.3.1	<i>Vývoj v nejranějších fázích po narození</i>	440
9.3.2	<i>Vývoj předčasně narozených dětí</i>	443
9.3.3	<i>Vývojové poruchy řeči, jazykových schopností a sluchu</i>	447
9.3.4	<i>Skupina dětí narozených extrémně předčasně</i>	450
9.3.5	<i>Vady sluchu a vývoj řečové komunikace</i>	452
9.4	Opožděný vývoj jazyka a řeči (Lenka Pospíšilová)	454
9.4.1	<i>Úhel pohledu pomocí konceptu neurovývojových poruch</i>	457
9.4.2	<i>Rozlišení přechodného opoždění a poruchy</i>	457
9.4.3	<i>Zahájení intervence</i>	460
9.4.4	<i>Souhrn</i>	466
10	Vývojové a přetrvávající poruchy artikulace a fonologického rozlišování hlásek (Karel Neubauer)	467
10.1	Terminologie	467
10.1.1	<i>Artikulační a fonologické odchylky</i>	468
10.1.2	<i>Percepčně-motorický vzor hlásky</i>	470
10.1.3	<i>Artikulační odchylka a užití pojmu dyslalie</i>	471
10.1.4	<i>Nepřesná či nedbalá výslovnost</i>	471
10.2	Etiologie a prevalence	472
10.3	Symptomatologie a vývoj artikulačních schopností dítěte	474
10.3.1	<i>Vývojově zásadní skupiny hlásek v klinické logopedii</i>	474
10.3.2	<i>Vývoj artikulačních schopností dítěte</i>	478
10.4	Diagnostika	479
10.4.1	<i>Diferenciální diagnostika přítomnosti koexistujících deficitů</i>	480
10.4.2	<i>Klinické vyšetření artikulačních schopností dítěte</i>	481
10.4.3	<i>Vývojové zaměření diagnostiky odchylek artikulace</i>	482
10.4.4	<i>Diagnosticko-terapeutický přístup u dospělých osob</i>	483
10.5	Terapie	484
10.5.1	<i>Terapie fonologických vývojových deficitů</i>	484
10.5.2	<i>Proces terapie při úpravě artikulačního vzoru hlásky</i>	487
10.5.3	<i>Průpravná cvičení a myofunkční terapie</i>	490
10.6	Prognóza a preventivní postupy	492
11	Poruchy řečové komunikace při anomáliích orofaciálního systému (Eva Škodová, Michaela Chotěborová)	495
11.1	Poruchy řečové komunikace v důsledku velofaryngeální insuficience	495
11.1.1	<i>Velofaryngeální uzávěr, velofaryngeální insuficience</i>	495
11.1.2	<i>Poruchy zvuku řeči a velofaryngeální insuficience</i>	497
11.1.3	<i>Etiologie</i>	498
11.1.4	<i>Symptomatologie</i>	500
11.1.5	<i>Diagnostika</i>	501
11.1.6	<i>Terapie</i>	504

11.1.7	<i>Prognóza</i>	505
11.2	Poruchy řeči při vrozených anomáliích orofaciálního systému	506
11.2.1	<i>Terminologie</i>	508
11.2.2	<i>Etiologie</i>	509
11.2.3	<i>Rozdělení rozštěpů podle místa vzniku</i>	510
11.2.4	<i>Symptomatologie organických příčin vzniku poruchy řečové komunikace</i>	512
11.2.5	<i>Symptomatologie poruchy řečové komunikace – palatolalie</i>	514
11.2.6	<i>Vývoj řeči u dětí s rozštěpem</i>	515
11.2.7	<i>Hlasové a sluchové poruchy koexistující s palatolalií</i>	517
11.2.8	<i>Diagnostika</i>	518
11.2.9	<i>Terapie</i>	522
11.2.10	<i>Prognóza</i>	530
12	Vývojová dysfázie a poruchy plynulosti řeči (Karel Neubauer)	533
12.1	Vývojová dysfázie	533
12.1.1	<i>Diagnosticko-terapeutické stanovení programu intervence</i>	534
12.1.2	<i>Program terapeutické intervence – součásti, úskalí</i>	536
12.1.3	<i>Klinická studie u skupiny dětí s vývojovou dysfázií</i>	537
12.1.4	<i>Závěrem – o hodnotě zrakové diferenciacce a dovednosti čtení</i>	540
12.2	Koktavost (balbuties)	540
12.2.1	<i>Etiologie a hodnocení symptomatologie koktavosti</i>	542
12.2.2	<i>Terapeutický program řečové rehabilitace u dětí s koktavostí</i>	544
12.2.3	<i>Přetrvávající, akcelerovaná a neurogenní koktavost u dospělých osob</i>	546
12.2.4	<i>Prognóza</i>	556
12.3	Breptavost (tumultus sermonis)	556
12.3.1	<i>Terminologie</i>	557
12.3.2	<i>Etiologie a prevalence</i>	558
12.3.3	<i>Symptomatologie</i>	559
12.3.4	<i>Diagnostika</i>	561
12.3.5	<i>Terapie</i>	565
12.3.6	<i>Prognóza</i>	570
13	Neurogenní motorické řečové poruchy (Karel Neubauer)	571
13.1	Dysartrie	571
13.1.1	<i>Vývojová dysartrie</i>	572
13.1.2	<i>Získaná dysartrie</i>	579
13.2	Řečová dyspraxie	592
13.2.1	<i>Vývojová řečová dyspraxie</i>	593
13.2.2	<i>Získaná řečová dyspraxie</i>	598
13.3	Prognóza dysartrie a řečové dyspraxie	604
14	Afázie (Karel Neubauer)	605
14.1	Terminologie	605
14.2	Etiologie	606
14.2.1	<i>Korové léze a vznik afázie</i>	606

14.2.2	<i>Etiologicky diferenciální specifické příčiny vzniku afázie</i>	607
14.3	Symptomatologie	608
14.3.1	<i>Dysnomie a parafázie</i>	608
14.3.2	<i>Typy afázie – bostonská klasifikace</i>	609
14.3.3	<i>Poruchy lexických a grafických schopností</i>	612
14.4	Diagnostika	613
14.4.1	<i>Neuropsychologická klinicko-psychologická diagnostika</i>	613
14.4.2	<i>Lingvistika – psycholingvistika a neurolingvistika</i>	614
14.4.3	<i>Klinická logopedie</i>	615
14.5	Terapie	619
14.5.1	<i>Lurijova neuropsychologická koncepce obnovovací terapie</i>	620
14.5.2	<i>Kognitivně-neuropsychologický přístup</i>	622
14.5.3	<i>Specifické cílené postupy obnovovací terapie</i>	622
14.5.4	<i>Funkcionálně zaměřené postupy modifikace praktické komunikační situace</i>	624
14.5.5	<i>Terapie s využitím neverbálních komunikačních prostředků</i>	625
14.5.6	<i>Skupinová terapie u osob s afázií</i>	626
14.5.7	<i>Česká a slovenská klinická logopedie a oblast obnovovací terapie osob s afázií</i>	628
14.6	Afázie v dětském věku	631
14.6.1	<i>Dětská epileptická afázie (Landau-Kleffnerův syndrom)</i>	631
14.7	Prognóza	632
15	Kognitivně-komunikační poruchy (Karel Neubauer)	634
15.1	Traumatické léze CNS a kognitivně-komunikační poruchy	634
15.1.1	<i>Poruchy paměti a vznik KKP u traumat CNS</i>	635
15.1.2	<i>Diagnostika kognitivních schopností a KKP</i>	638
15.1.3	<i>Rehabilitace osob po traumatech CNS, role klinického logopeda</i>	639
15.1.4	<i>Klinicko-logopedická terapie KKP po traumatu CNS</i>	641
15.2	Syndrom demence a kognitivně-komunikační porucha	643
15.2.1	<i>Neurodegenerativní onemocnění a syndrom demence</i>	644
15.2.2	<i>Symptomatologie syndromu demence</i>	645
15.2.3	<i>Alzheimerova choroba a stadia vývoje syndromu demence</i>	647
15.2.4	<i>Ischemicko-vaskulární a sekundární demence</i>	648
15.2.5	<i>Komunikační deficit u syndromu demence</i>	649
15.2.6	<i>Diagnostika kognitivně-komunikačních poruch</i>	652
15.2.7	<i>Terapie osob s demencí, role klinického logopeda</i>	655
15.3	Pravohemisférové léze CNS a KKP	662
15.3.1	<i>Primárně nelingvistické poruchy a neglect syndrom</i>	663
15.3.2	<i>Lingvistické a extralingvistické poruchy</i>	664
15.3.3	<i>Klinická diagnostika pravohemisférových deficitů</i>	665
15.3.4	<i>Terapie osob s deficitem činnosti pravé hemisféry a s projevy neglect syndromu</i>	667
15.3.5	<i>Využití informační a komunikační technologie (ICT)</i>	669
15.4	Problematika KKP v dětském věku	670
15.4.1	<i>Úrazová traumata CNS u dětí a vznik KKP</i>	670
15.4.2	<i>Syndrom demence v dětském věku a Rettův syndrom</i>	672
15.4.3	<i>KKP a vývojový mentální deficit</i>	674

15.5	Prognóza v oblasti kognitivně-komunikačních poruch	676
16	Psychogenně podmíněné poruchy řečové komunikace	678
16.1	Pervazivní vývojová onemocnění a poruchy komunikace (Irena Preissová)	678
16.1.1	<i>Terminologie</i>	678
16.1.2	<i>Etiologie a prevalence</i>	679
16.1.3	<i>Symptomatologie</i>	680
16.1.4	<i>Diagnostika</i>	682
16.1.5	<i>Terapie a klinicko-logopedická terapie</i>	686
16.1.6	<i>Prognóza</i>	688
16.2	Mutismus (Irena Preissová)	689
16.2.1	<i>Terminologie</i>	689
16.2.2	<i>Etiologie a prevalence</i>	691
16.2.3	<i>Diagnostika</i>	693
16.2.4	<i>Diferenciální diagnostika</i>	696
16.2.5	<i>Terapie a klinicko-logopedická terapie</i>	697
16.2.6	<i>Prognóza</i>	699
16.3	Schizofrenie a afektivní poruchy z hlediska komunikace a poruch řeči	700
	(Marek Preiss)	
16.3.1	<i>Schizofrenie, poruchy schizotypální a poruchy s bludy (F20–F29)</i>	701
16.3.2	<i>Afektivní poruchy (poruchy nálady) (F30–F39)</i>	703
17	Hlas – fyziologie a patologie (Libor Černý)	706
17.1	Anatomie	706
17.1.1	<i>Systémy podílející se na tvorbě hlasu</i>	706
17.2	Fyziologie tvorby hlasu	707
17.2.1	<i>Tvorba tónu a hlasu</i>	707
17.2.2	<i>Vývoj hlasu</i>	710
17.3	Vyšetřovací postupy	710
17.3.1	<i>Klinické vyšetření</i>	710
17.3.2	<i>Přístrojová vyšetření</i>	711
17.3.3	<i>Dotazníková vyšetření</i>	712
17.4	Typy hlasových poruch	712
17.4.1	<i>Hlasové poruchy organické</i>	712
17.4.2	<i>Hlasové poruchy funkční</i>	715
17.5	Terapie a rehabilitace poruch hlasu	717
17.5.1	<i>Organické poruchy hlasu a náhradní hlasové mechanismy</i>	717
17.5.2	<i>Poruchy inervace</i>	717
17.5.3	<i>Funkční poruchy hlasu</i>	718
18	Sluch – fyziologie a patologie (Libor Černý)	719
18.1	Anatomie	719
18.1.1	<i>Zevní a střední ucho</i>	719
18.1.2	<i>Vnitřní ucho</i>	720
18.2	Typy poruch a vad sluchu	723

18.2.1	<i>Dělení podle místa postižení</i>	723
18.2.2	<i>Dělení podle stupně postižení</i>	723
18.2.3	<i>Dělení podle doby vzniku postižení</i>	724
18.3	<i>Příčiny poruch a vad sluchu</i>	724
18.3.1	<i>Poruchy a vady podle místa postižení</i>	724
18.3.2	<i>Vady sluchu geneticky podmíněné (vrozené)</i>	726
18.3.3	<i>Vady sluchu bez genetické příčiny (získané)</i>	726
18.4	<i>Diagnostika vad sluchu</i>	729
18.4.1	<i>Subjektivní vyšetřovací metody</i>	730
18.4.2	<i>Objektivní vyšetřovací metody</i>	731
18.5	<i>Terapie a kompenzační pomůcky</i>	733
19	Kochleární implantace a implantabilní systémy	736
19.1	<i>Kochleární implantace u dětí (Zdenka Aksenovová)</i>	736
19.1.1	<i>Kochleární implantát – historie implantací dětí v ČR</i>	736
19.1.2	<i>Kochleární implantace u dětí s prelingválním sluchovým postižením</i>	737
19.1.3	<i>Kochleární implantace u dětí s postlingválním sluchovým postižením</i>	737
19.1.4	<i>Výběr uchazečů a indikační kritéria CI</i>	738
19.1.5	<i>Kontraindikace a nestandardní indikace CI</i>	738
19.1.6	<i>Operace a pooperační péče o uživatele kochleárního implantátu</i>	741
19.1.7	<i>Komplexní péče o dítě s kochleárním implantátem</i>	742
19.1.8	<i>Hodnocení uživatelů CI a dlouhodobé výsledky</i>	743
19.1.9	<i>Faktory ovlivňující využití CI</i>	743
19.1.10	<i>Vyšetření uživatelů kochleárních implantátů</i>	744
19.1.11	<i>Výsledky uživatelů CI, negativa a omezení</i>	746
19.1.12	<i>Aktuální trendy a budoucnost kochleárních implantací</i>	748
19.2	<i>Možnosti rehabilitace sluchu u dospělých pacientů pomocí implantabilních systémů (Petra Kalitová)</i>	749
19.2.1	<i>Kochleární implantace u dospělých osob</i>	749
19.2.2	<i>Indikační kritéria pro implantovatelné sluchové pomůcky 2024</i>	750
19.2.3	<i>Systémy pro kostní vedení</i>	753
19.2.4	<i>Aktivní středoušní implantát</i>	754
19.2.5	<i>Kochleární implantát</i>	755
19.2.6	<i>Kmenový implantát</i>	756
20	Problematika sluchových vad z hlediska klinické psychologie (Eva Vymlátílová)	757
20.1	<i>Vady sluchu u dětí</i>	757
20.2	<i>Vývoj neslyšícího dítěte</i>	758
20.2.1	<i>Faktory ovlivňující vývoj neslyšícího dítěte</i>	759
20.2.2	<i>Osobnost neslyšícího</i>	762
20.2.3	<i>Neurotické projevy a poruchy chování</i>	763
20.3	<i>Psychodiagnostika a její specifika u neslyšících dětí</i>	764
20.4	<i>Psychoterapie zaměřená na neslyšící dítě nebo jeho rodiče</i>	766
20.4.1	<i>Programy zaměřené na dítě</i>	766
20.4.2	<i>Psychoterapie rodičů</i>	766

20.5	Kochleární implantáty u dětí	770
20.6	Psychologická kritéria výběru kandidátů kochleární implantace	771
20.7	Psychologické vyšetření kandidátů a uživatelů kochleární implantace	772
20.7.1	Vývojové škály	773
20.7.2	Neverbální testy inteligence	773
20.7.3	Verbální testy	775
20.7.4	Testy jazykového nadání	775
20.7.5	Zkoušky čtení	776
20.7.6	Zkoušky speciálních schopností	776
20.7.7	Dotazníky a posuzovací škály	777
20.7.8	Techniky zaměřené na rodinu	777
20.8	Poradenství a psychoterapie před kochleární implantací	778
20.9	Výsledky dětí s kochleárním implantátem	780
20.9.1	Sluchové vnímání	780
20.9.2	Rozvoj řeči	781
20.9.3	Porozumění čtenému textu	782
20.9.4	Názory rodičů na přínos kochleárního implantátu	782
20.9.5	Uplatnění dospělých uživatelů kochleárního implantátu v běžném životě . . .	783
20.10	Přínos kochleárního implantátu u dětí s kombinovanými vadami	784
20.10.1	ADHD – Attention Deficit Hyperactivity Disorder	785
20.10.2	Vývojová dysfázie	785
20.10.3	Mentální retardace	786
20.10.4	Dětská mozková obrna (DMO)	787
20.10.5	Porucha autistického spektra	787
20.10.6	Hluchoslepota	788
20.11	Faktory ovlivňující přínos kochleárního implantátu	789
20.11.1	Včasnost implantace	789
20.11.2	Kognitivní schopnosti	789
20.11.3	Jazykové nadání	789
20.11.4	Spolupráce rodičů při rehabilitaci	790
20.11.5	Pokrok ve vývoji kochleárních implantátů	790
20.11.6	Oboustranná kochleární implantace	790
20.11.7	Používání znakového jazyka	791
20.11.8	Kombinované vady	791
20.12	Školní zařazení dětí s kochleárním implantátem	792
20.13	Spolupráce centra kochleárních implantací u dětí s dalšími odborníky	793
21	Rehabilitace vad sluchu v klinické logopedii (Jitka Holmanová)	795
21.1	Rehabilitace dětí se sluchovými vadami	795
21.1.1	Rehabilitační metody	795
21.1.2	Zahájení rehabilitace dětí s těžkými sluchovými vadami	798
21.1.3	Základní složky rehabilitace sluchu a řeči	803
21.1.4	Rehabilitační postupy	812
21.1.5	Rehabilitace nedoslýchavých	817
21.2	Rehabilitace dětí s kochleárními implantáty	817

21.2.1	<i>Výběr kandidátů</i>	819
21.2.2	<i>Rehabilitační metody a postupy</i>	822
21.2.3	<i>Pokroky dítěte s kochleárním implantátem</i>	827
21.2.4	<i>Výsledky kochleárních implantací</i>	828
21.3	Rehabilitace dospělých osob s kochleárními implantáty	829
21.3.1	<i>Výběr kandidátů</i>	830
21.3.2	<i>Předoperační příprava a programování zvukového procesoru</i>	830
21.3.3	<i>Rehabilitace dospělých osob a centra KI v ČR</i>	831
22	Rehabilitace dospělých osob s vadami sluchu (Tereza Koliášová-Skákalová)	832
22.1	Nedoslýchavost v dospělém věku	833
22.2	Senior s nedoslýchavostí	836
22.3	Ohluchnutí v dospělém věku	837
22.4	Osoby s přetrvávající těžkou sluchovou vadou	839
22.5	Osoby s kombinovanými vadami	840
22.6	Zajištění rehabilitace pro osoby se sluchovým postižením v ČR	840
23	Specifické poruchy školních dovedností a poruchy komunikace (Irena Preissová)	842
23.1	Terminologie	842
23.2	Etiologie a prevalence	843
23.3	Symptomatologie	844
23.4	Diagnostika	845
23.4.1	<i>Nejčastěji používané diagnostické metody</i>	845
23.5	Terapie	848
23.6	Prognóza	849
24	Augmentativní a alternativní komunikace a klinická logopedická praxe	851
	(Lenka Neubauerová, Karel Neubauer)	
24.1	Terminologie a zaměření textu	851
24.2	Etiologie, symptomatologie a prevalence ve vztahu k užití AAK	852
24.3	Diagnostika a stanovení předpokládané délky a typu podpory	853
24.3.1	<i>Vývojové poruchy komunikace a typ AAK intervence</i>	854
24.3.2	<i>Získané poruchy komunikace a typ AAK intervence</i>	856
24.4	Terapie v oblasti klinické logopedie a prostředky AAK	858
24.4.1	<i>Vhodné parametry terapeutické intervence v klinické praxi</i>	858
24.4.2	<i>Metody rozvoje komunikace a komunikační systémy</i>	860
24.5	Prognóza a vývoj užití AAK v klinické praxi	867
25	Význam genetiky v klinické logopedii (Lenka Pospíšilová)	869
25.1	Stručně o genetice	869
25.2	Genetický základ řeči a jazyka	870
25.3	Geneticky podmíněná onemocnění	875
25.3.1	<i>Chromozomové aberace</i>	875
25.3.2	<i>Monogenně dědičná onemocnění</i>	876

25.3.3	<i>Multifaktoriální (komplexní) poruchy</i>	877
25.4	Formování klinické logopedie genetikou	878
25.4.1	<i>Vytvoření prostředí k mezioborové spolupráci</i>	878
25.5	Sjednocení postupů klinicko-logopedické diagnostiky	880
25.5.1	<i>Postup u dítěte s prokázanou genetickou chorobou</i>	881
25.6	Podpora osvědčených terapeutických konceptů a metod	881
25.7	Příklad genetických syndromů s logopedickými nálezy	884
25.7.1	<i>Angelmanův syndrom (AS)</i>	884
25.7.2	<i>Downův syndrom (DS)</i>	887
25.7.3	<i>Klinefelterův syndrom (KS)</i>	890
25.7.4	<i>Phelan McDermidův syndrom (PMS nebo 22q13.3)</i>	894
25.7.5	<i>Syndrom delecce 22q11.2 (22qDS)</i>	897
25.7.6	<i>Syndrom fragilního X chromozomu (FXS)</i>	900
25.8	Význam genetiky pro teorii a klinickou praxi logopedie	905
25.8.1	<i>Východiska pro teorii</i>	905
25.8.2	<i>Východiska pro praxi</i>	914
Shrnutí		915
Závěr		917
Summary		919
Seznam nejčastějších zkratk		921
Bibliografie		923
Věcný rejstřík		996